

BRUK AV SAMSPILL FOR Å LYKKES MED GRØNNE ANSKAFFELSER

Hvordan bestille og gjennomføre klimavennlige byggeprosjekter?

Kort om Marstrand – Tverrfaglige tjenester til prosjektvirksomhet

- Spesialister på samspill

VIRKSOMHETS- UTVIKLING

- Forretningsmodeller
- Realisere bærekraft
- Samspill som arbeidsform
- Team og ledelse

PROSJEKTLEDELSE OG TJENESTER

TVERRFAGLIG

Ingeniører

Økonomer

Advokater

Organisasjons-
utviklere

Hvorfor samspill er egnet for å fremme grønne anskaffelser?

1. Hva er samspill

- i. Samspill vs de tradisjonelle gjennomføringsmodellene
- ii. Fasene i samspill
- iii. Vederlagsmodellen
- iv. Muligheter og utfordringer

2. Hvorfor samspill er egnet for å fremme grønne anskaffelser

HVA ER SAMSPILL? DEN NYE SAMSPILLSVEILEDEREN

I samspill velges leverandør før løsningen er på plass

Utførelsesentrepriser

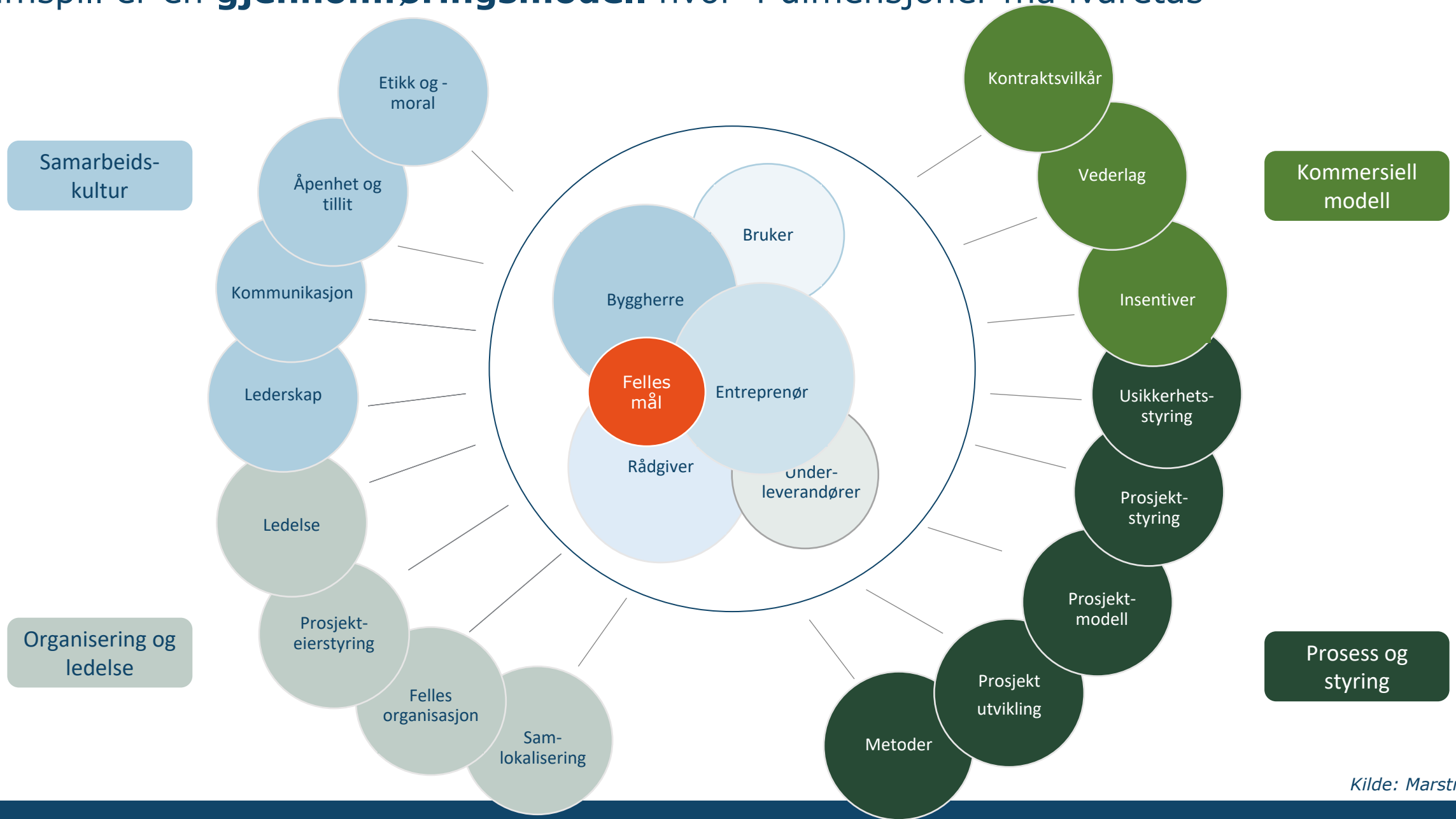
Totalentrepriser

Samspill

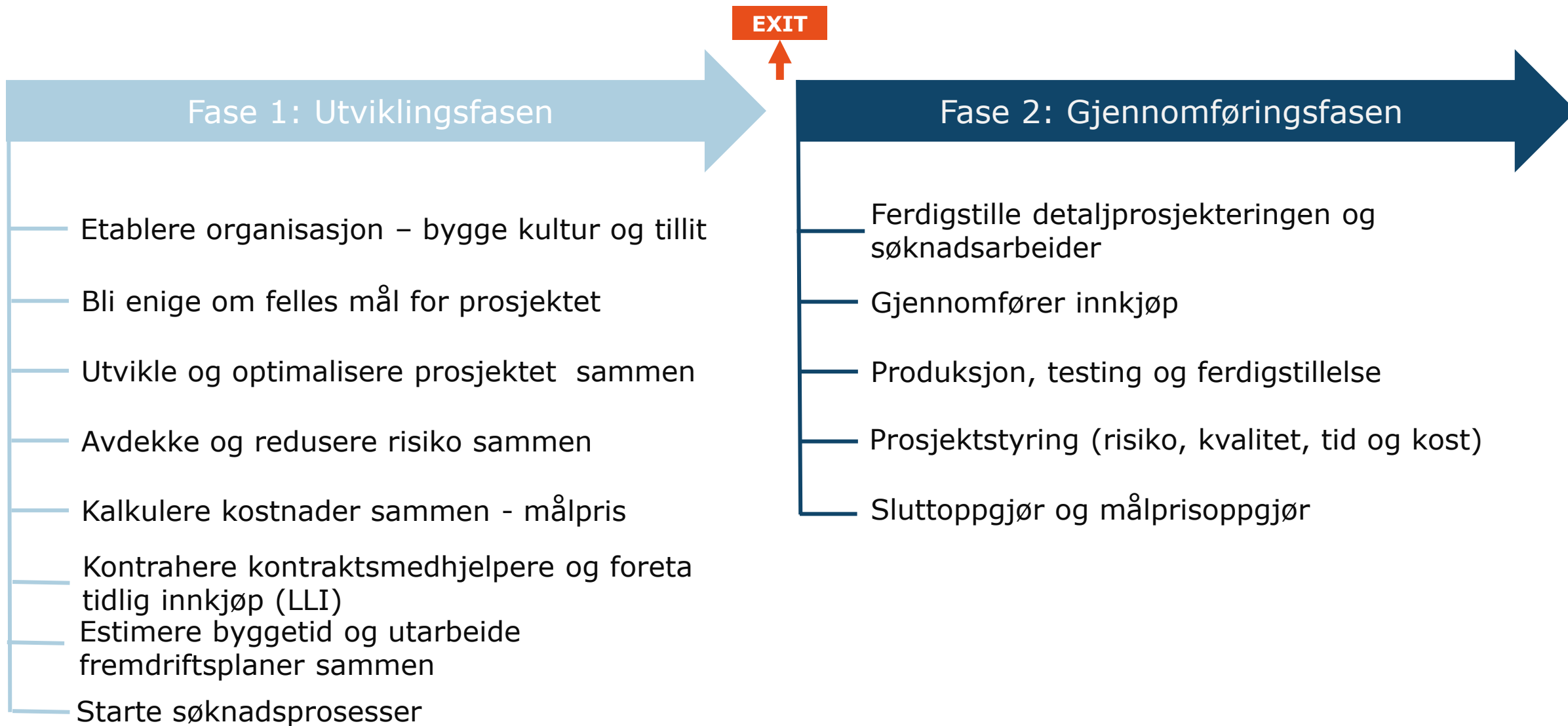

Samspill er en gjennomføringsmodell hvor 4 dimensjoner må ivaretas

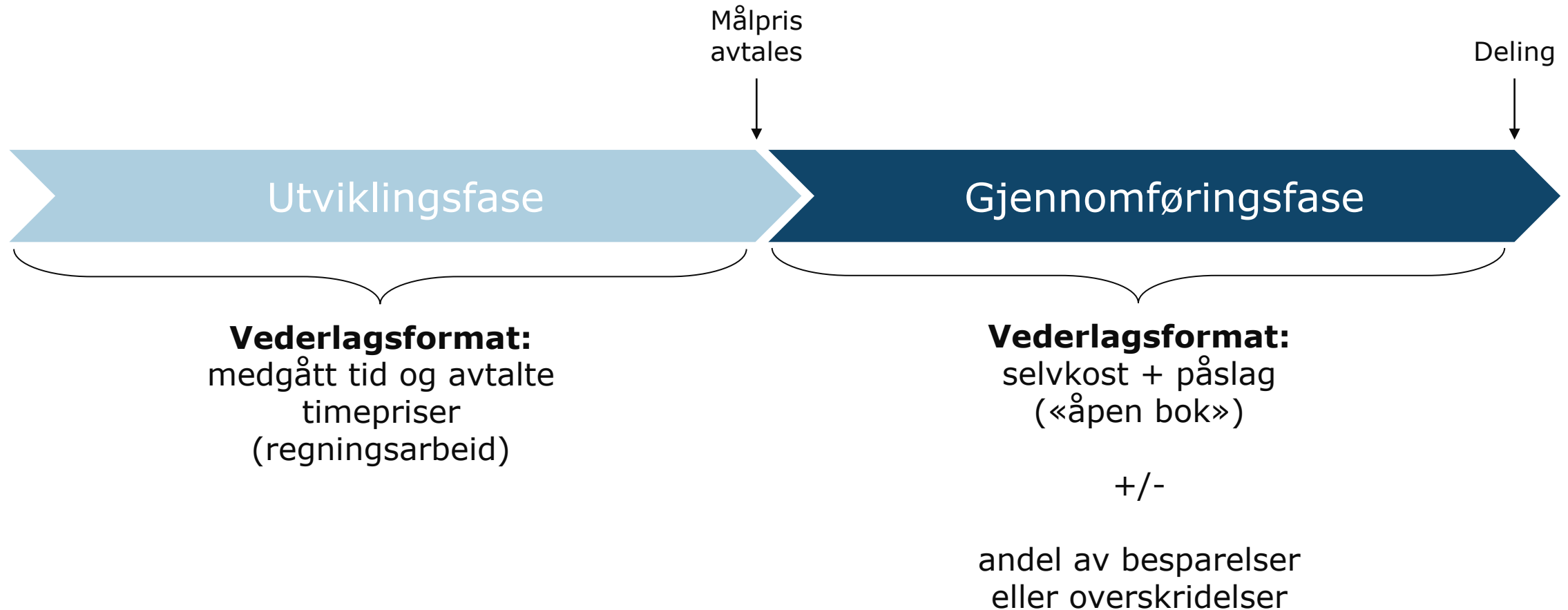

Kilde: Marstrand

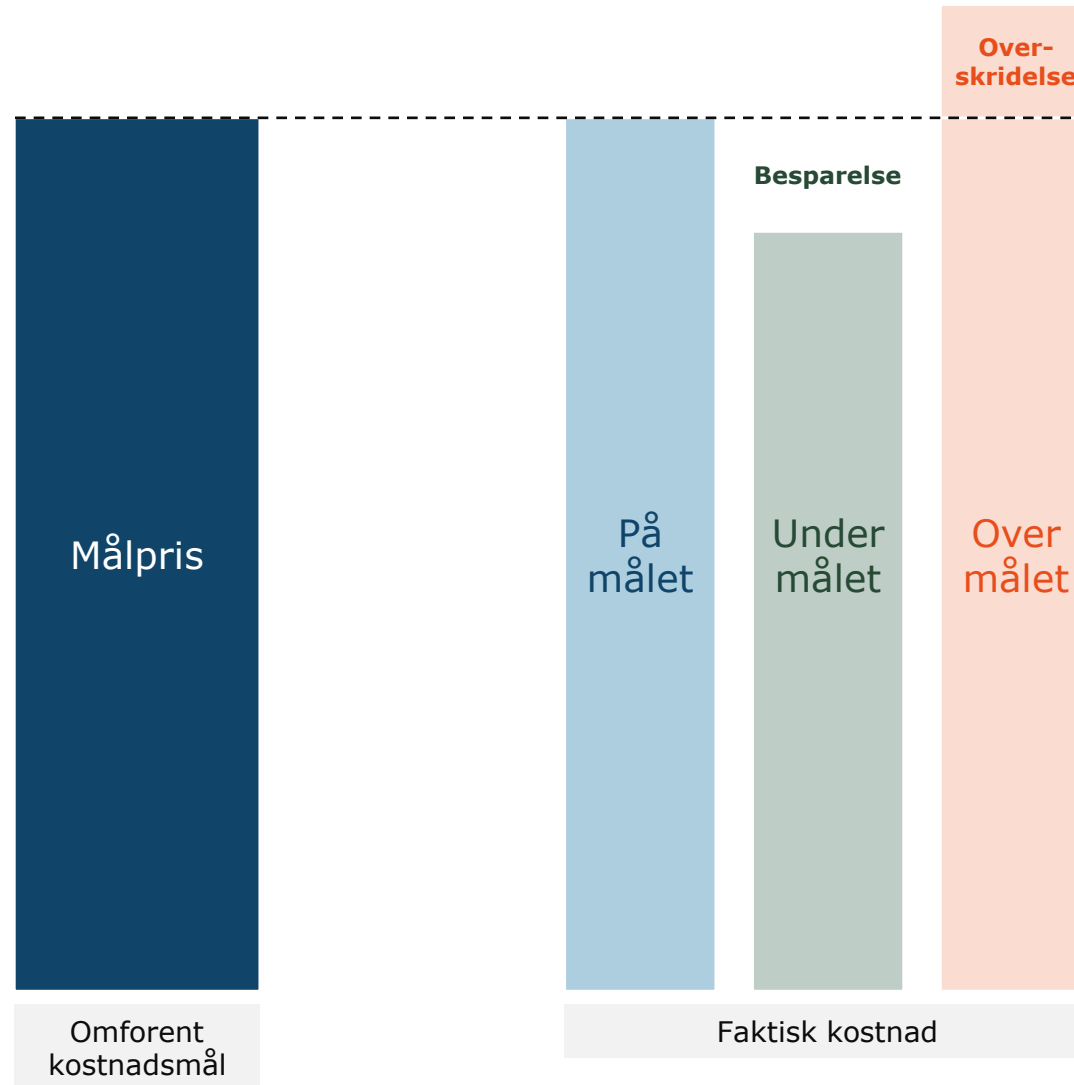
Arbeidene gjennomføres i to faser

Vederlagsmodell

Målprisen skaper et felles økonomisk insentiv

Målprisen **sammenlignes** med faktiske kostnader

Ved sluttoppgjøret **deler** partene besparelser eller overskridelser

Dette **øker** eller **reduserer** entreprenørens vederlag

Fordelingen mellom partene **tilpasses** behovet

Samspill med målpris – Grunntanken

Tidlig involvering
av entreprenøren

Utnytte partenes
samlede **kompetanse**
til å utvikle *riktig* prosjekt

Gjennomføre
best mulig

Dele på gevinsten

Fordeler og utfordringer med samspill

MULIGHETER

- Utnytte den samlede kompetansen til aktørene i verdikjeden
- Prosjektutvikling og kalkulasjon går i parallell – meget fleksibelt
- Forutsigbar kostnad etablert før oppstart av gjennomføring – mindre endringer
- Risikopåslag baseres på en gjennomarbeidet løsning og en felles utviklet plan
- Effektiv gjennomføring gir økonomisk gevinst for begge parter
- Lavt konfliktnivå

UTFORDRINGER

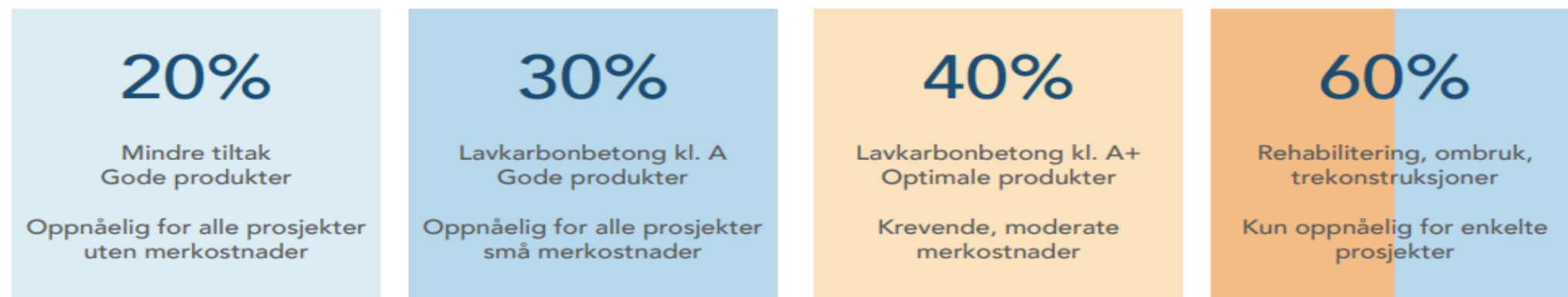
- Utfordringer med å komme til enighet om målpris - entreprenør er i «monopolsituasjon» før målpris besluttes
- Uklare roller og ansvar
- Prosess og styring - Prosjektering og kalkulasjon må skje integrert, iterativt og dynamisk (kutt- og plusslister)
- Manglende erfaring og forståelse for gjennomføringsmodellen og kontrakten

HVORFOR SAMSPILL ER EGNET FOR Å FREMME GRØNNE ANSKAFFELSER

Reduksjoner ut over 20-25 % krever større grad av samspill og tverrfaglig samarbeid

Reduksjoner på 25-40% krever prosjektspesifikke løsninger. Her vil de optimale tiltakene variere fra prosjekt til prosjekt, og en større grad av samspill og tverrfaglig samarbeid er nødvendig for å identifisere de mest effektive veier til mål. Alle tiltakene i veilederen bør vurderes. En reduksjon på 25-40% er ofte oppnåelig uten store konsekvenser for utforming.

Reduksjoner utover 40% krever en stor grad av samspill tidlig i prosjektet, da det kun vil være noen få veier til mål som avhenger av valg som tas tidlig i prosjektet. Valgene kan ha stor betydning for utformingen - trebaserte konstruksjoner, stor grad av ombruk osv.

Reduksjoner ut over 20-25 % (utslipp fra materialer) avhenger av valg som tas tidlig i prosjektet

1. Hovedgrep

- Rehabilitering og ombruk, tomtevalg, arealeffektivitet og bygningsform (sambruk av arealer, fotavtrykk, antall etasjer osv).

2. Byggesystemer

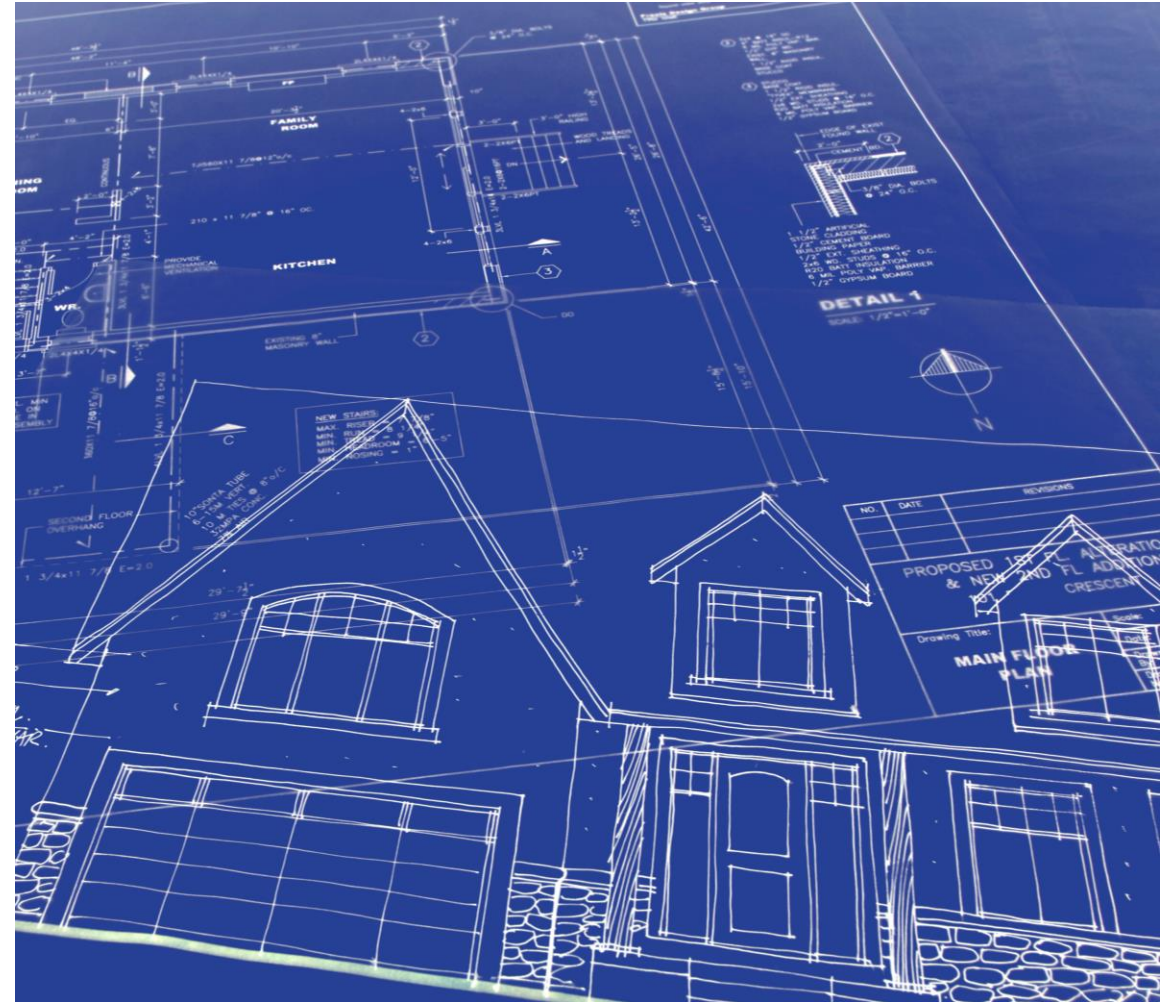
- Plastøpt konstruksjon med plattendecker, konstruksjon med stål- og hulldekke, konstruksjon basert på massivtre eller konstruksjon med limtre og bindingsverk

3. Prioritering av konstruksjoner

- Mulig å jobbe med andelene innenfor en bygning, for eksempel ved å bytte ut stålkonstruksjoner med tre

4. Produktvalg

- Den samme konstruksjonen kan ha store forskjeller i klimagassutslipp, avhengig av hvilke produkter som er benyttet. Derfor av stor betydning å velge klimaeffektive produkter.

Viljen er der - utfordringen er hvordan?

- Undersøkelse fra DFØ: Mange har tilstrekkelig kompetanse til å avgjøre i hvilke anskaffelser det er relevant å stille krav til klima og miljø, men færre har kompetanse til å avgjøre hvilke krav som bør stilles i en konkret anskaffelse
- Undersøkelser viser at offentlige innkjøpere opplever forhold som tid, ressurser og miljøkompetanse som de største barrierene for å gjennomføre grønne offentlige anskaffelser (*Konklusjoner fra riksrevisjonens undersøkelse av grønne offentlige anskaffelser 2021-22*)
- Byggherrens og rådgiverens tekniske kompetanse og kunnskap om praktisk bygge- og anleggsgjennomføring er i enkelte tilfeller for lav (Welde m.fl. 2018)
- Ingen har alene oversikt over alt når premisser etableres og løsninger prosjekteres
 - Kan være utfordrende å tilrettelegge for grønne anskaffelser
 - Kan være utfordrende å dokumentere oppfyllelse av bærekraftsmål i anskaffelsesfasen
 - Hvor mye er oppdragsgiver villig til å betale?

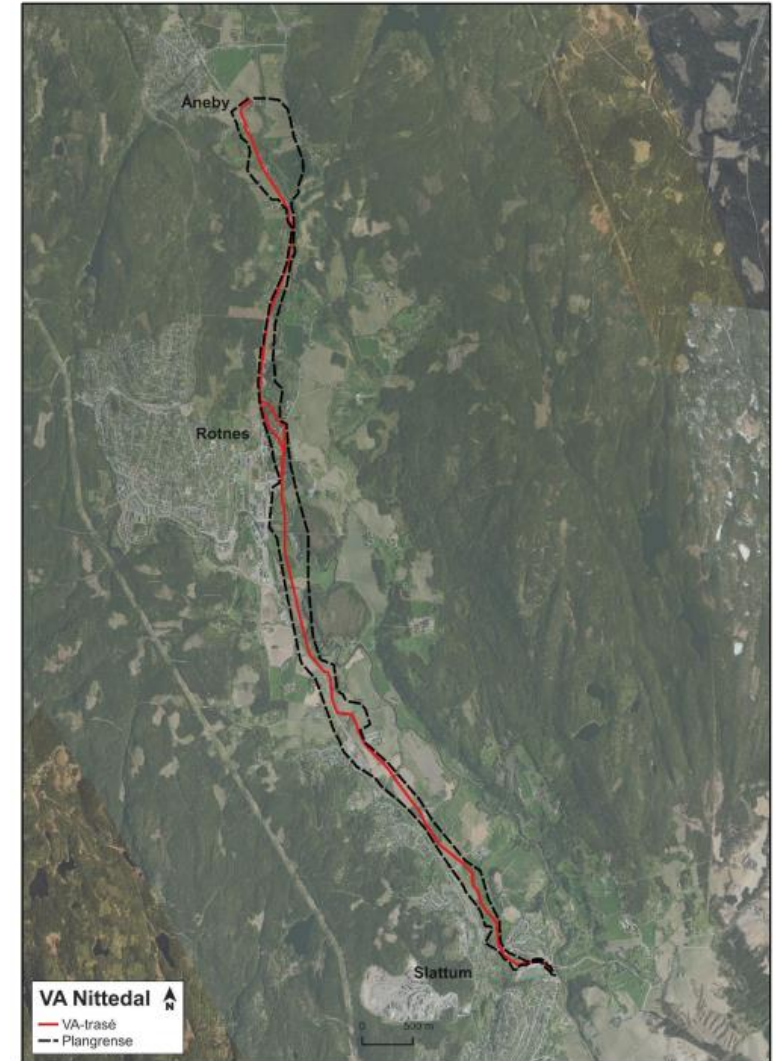
Hvordan samspill kan møte utfordringene

- I et samspillprosjekt kan man sette mål/ambisjoner/minstekrav e.l. i anskaffelsesfasen
- Utviklingsfasen kan benyttes til å finne de mest egnede grønne løsningene i samarbeid
 - Utnytte partenes samlede kompetanse tidlig i prosjektet
 - Hvor ligger de store miljøbelastningene i dette prosjektet?
 - Hvordan kan man best mulig redusere disse?
 - Tilrettelegger for bruk av bransjekunnskap og innovasjon - hvilke løsninger finnes i markedet
- Fleksibel vederlagsmodell
 - Hva er mulig innenfor prosjektets økonomiske og tidsmessige rammer?
 - Forskjellige alternativer kan kalkuleres – kost /nytte vurderinger før beslutning tas

Eks. Nittedal kommune og NRVA – VA på langs

- Ingen har alene oversikt over alt når premisser etableres og løsninger prosjekteres.
- Byggherrens og rådgiverens tekniske kompetanse og kunnskap om praktisk bygge- og anleggsgjennomføring er i enkelte tilfeller for lav (Welde m.fl. 2018)
- Utnytte partenes samlede kompetanse
- Eks: Nittedal kommune og NRVA: VA på langs
 - 10 000 meter med ny overføringsledning for avløp og ny vannledning
 - Byggherre ønsker å optimalisere prosjektet gjennom økt bruk av styrt boring
 - Samspill med entreprenør på grunn- og ledningsarbeider og entreprenør på styrt boring

Figur 3: Flybilde av foreløpig plangrense og skissert trasé. Kilde: norgebilder.no.

TAKK FOR MEG!

930 58 480

kjell.andre.honerud@marstrand.no